

Københavns og Vartov Valgmenigheder

December 2018 Nr. 4

Forventning

Advent – Matthæus 21,1-9

Den sovjetiske generalsekretær Nikita Khrusjtjov sagde engang i en tale: 'Kommunismen er allerede ved at komme til syne i horisonten.' En tilhører spørger: 'Kammerat Khrusjtjov: 'Horisont, hvad er det?' Nikita svarer brysk: 'Gå dog hjem og slå op i leksikonet!' Der finder den videnshungrende følgende forklaring: 'Horisont, en linje som ser ud til at skille himlen fra jorden, og som fjerner sig når man nærmer sig den.'

Da denne vits i sin tid blev fortalt, kunne man ikke vide at den ville holde stik. Mange forventede endnu at den kommunistiske idé ville blive virkeliggjort. Men jo mere man mente at nærme sig det, jo fjernere forekom den. Nu er den utopi fjernere end nogensinde, og i dag er vigtigheden omkostningsfri.

Der er andre forventninger hvis opfyldelse vi mener at kunne skimte i horisonten. Hvad angår det politiske, er det dog nok ikke forventningen, men snarere frygten der kaster sit blik ud i fremtiden.

Vi håber at det ikke går som man kan frygte. Vi håber at verdens uorden ikke tager til, og at klodens fremtid ikke forkortes – uendeligt har vi aldrig kunnet regne med at den skulle vare.

Vores egen mere personlige fremtid nærer vi altid forventninger til. Et menneske kan ikke leve uden forventning. Vi strækker os mod det der ligger foran os. Også den der ikke kan regne med at have så meget dagslys tilbage, løfter blikket mod det kommende. De erfaringer vi bærer på, formår sjældent at slukke vores livsforventning.

Frygten for fremtiden er vel aldrig helt borte. Der er erfaringer som kaster skygger. Men når frygten kan få sit tag i os, er det mest fordi vi tvivler på om det vi forventer, finder sin opfyldelse. Livsforventningen er større end livsfrygten.

Adventsevangeliet taler til vores livsforventning. Evangeliet hos Paulus var at frelsen nu er os nærmere: 'Natten er

fremrykket, dagen er nær.' Og evangeliet i evangeliet er at Guds søn kommer til os fra sin fremtid. Billedligt udtrykt: Han kommer ridende på et æsel ind gennem de porte bag hvilke, vi ellers har skærmet os mod horisonten, mod fremtiden.

Hvor vi lukker os inde af frygt for fremtiden, gennembrydes frygten, og der tales til vores forventning. Det åbner vores udsyn.

Det gør vores erfaringer ikke. Dem bærer vi på. Både tunge og lette. Glæder og sorger. Skuffelser og opfyldelser. Erfaringerne har gjort os til dem vi er. Hvad vi har hørt og set. Hvor og hvornår vi har levet. Det farver vores blik på andre og på verden. Vores erfaringer begrænser os og kan ikke gøres om. De er den fortid vi bærer med os. Den livsverden vi bærer i os. En i sig selv lukket verden.

Forfatteren Elias Canetti skriver om sin kollega Robert Musil at hans følsomhed var knyttet til den verden han bar i sig.

Det er noget andet med vores forventninger. Når de vækkes, åbnes verden. I erfaringen samler vi verden i os. I forventningen træder vi ud af os selv, ud i verden. Vi forventer at noget eller nogen kommer til os, og så kan det endda overgå vores vildeste forventninger. En erfaring kan som sagt være både tung og let – når den sætter sig, mest tung. En forventning er altid kun let.

Evangeliet taler til vores forventninger. Det er derfor glæden løber af med skarerene da Jesus rider ind i Jerusalem:

*Hosianna, Davids søn!
Velsignet være han, som kommer,
i Herrens navn!
Hosianna i det højeste!*

Det er opfyldelsen af en gammel profeti. Hans komme opfylder de forventninger som profetien engang indgød dem.

Porten går op, og deres erfaringer frisættes i forventningens opfyldelse. Det tunge bliver let.

Hvad er det for en horisont evangeliet åbner? Er det som i det sovjetrussiske leksikon: 'Horisont, en linje som ser ud til at skille himlen fra jorden, og som fjerner sig når man nærmer sig den'? Er evangeliet en utopi? – utopi er det der ikke er noget sted. Er evangeliets budskab noget som vi ser frem til, men som til stadighed forskyder sig og aldrig rigtig opfyldes, eller som måske først opfyldes engang, ingen véd hvornår?

Man har ofte villet gøre evangeliet til en utopi. Engang ville Guds rige komme, men ikke nu. Så har nogen pludselig ment at kunne skimte det i horisonten og kaldt til samling. En lille isoleret flok som ved det utopiske håb skulle vokse sig større og til sidst erobre verdensherredømmet. Eller den enkeltes utopi: Arbejdede man på sin sjæls frelse, ville drømmen om et lykkeligt liv hinsides denne verden blive opfyldt. Det utopiske ikke-sted hvor alting ender.

Men nej. Guds rige er ikke en utopi, og det drejer sig ikke om hvor alting ender, men hvor alting begynder. Gud nærmer sig mennesker hvor de lever.

En utopi bliver fjernere når man nærmer sig den. Evangeliet kommer nærmere. Skillelinjen mellem himmel og jord udviskes. Evangeliet finder sted hver gang vi indgydes en forventning som forløser vores erfaringer. Vores liv fornyes.

Det nye kirkeår begynder med advent som betyder 'komme'. Nogen siger at livet begynder på den anden side af fortvivlelsen (Sartre). Det er anspændt og lyder dybt. Men det passer ikke. Livet begynder før det vi véd af, og før vi véd af det.

Det er som at vågne om morgenen. Vi kan ikke sige *hvornår* vi vågner. Vi kan kun sige at vi *er vågnet*. Jeg kan ikke vide at jeg

vågnede kl. 7, men at jeg *var* vågen på det tidspunkt. Dagen begynder ikke når vi står op. Vi står op fordi dagen er begyndt. Når dagen kommer, er det på tide at stå op af søvne – som Paulus ganske rigtigt skrev.

Livet begynder med det der kommer. Livet begynder når *nogen* kommer til os.

Det kan være svært at vente på det, og vi kan frygte at det ikke sker. Da er det ikke uforståeligt at nogen knytter deres forventninger til noget som de selv har indflydelse på. Opstiller mål for deres eget liv som på en forholdsvis overkommelig måde kan opfyldes. Okkuperer fremtidsforventningen med præfabrikerede scenarier. Det kan være forståelige manøvrer som skal afvende frygten for fremtiden. Frygten for den usikre og ubestemte fremtid.

Men når de så nærmer sig deres indfrielse, disse målsætninger, er det som om opfyldelsen fjerner sig. Som om livsmeningen udtømmes. Det sker når vi antager at livet begynder med os selv, med hvad vi sætter os for.

Man har sagt at i dag er erfaringer ikke noget man gør, men noget man får gjort. Der er forskrifter for hvad der gælder for rigtige erfaringer, og hvem der må gøre dem. Rigtige måder at leve på. Rigtige måder at tackle (sådan siger man!) sin sorg på, for eksempel. En slags erfaringsmonopolisering.

På samme måde er der forventningsmonopoliseringer. Vi foreholdes bestemte mål for hvad vi skal forvente af et lykkeligt liv. Vi tilbydes midler til at nå målet. Hvis du vil opnå det og det, skal du gøre sådan og sådan.

Vi lader os indbilde at vi selv kan søge lykken, og at det ikke er noget der overgår os. Det er derfor vi længe har sagt det engelske *'han* lykkedes med' og ikke *'det* lykkedes ham'. Men Søren Kierkegaard

har skrevet: 'Ak! Lykkens Dør den gaær ikke ind ad, saa at man ved at storme løs paa den kan trykke den op; men den gaær ud efter, og man har derfor intet at gjøre.'

Nu vil evangeliet ikke at vi skal være lykkelige – lykke er en hedensk forventning. Vi skal være glade. Men heller ikke glæden kan vi opnå ved at storme løs på livet. Vi er som skarerne i Jerusalem stængt inde i vores livsfrygt. Vi kan ikke komme ud af den ved at bestorme udgangen. Vi er inde i Jerusalem, og byens porte åbner indad. Herinde er stedet for alle menneskelivets dybeste konflikter, for det er her Jesus til sidst skal møde de fjender der vil ham til livs.

Udefra kommer han ind ad porten som åbner indad. Han behøver ikke at bestorme den som en hærfører, og derfor rider han ikke på en hest, men på et æsel. Glæden kommer til os når den kommende Gud rider ind gennem porten for at åbne fremtiden for os.

Fra nu af er det ikke vores mere eller mindre forkølede erfaringer der udstikker vores livsforventninger. Det er omvendt: Forventningen bærer vores erfaringer med ind i opfyldelsens fremtid. Også frygten, netop frygten. Også fortvivlelsen, netop fortvivlelsen. Med alt hvad et menneske er, har det altid en fremtid.

Det er ikke os der nærmer os utopiens fjerne horisont, for den rykker bare endnu fjernere. Det er omvendt: Den før så fjerne horisont, Guds rige, rykker os nær. Skillelinjen mellem himmel og jord udviskes.

Med Guds komme slås døren op til et nyt kirkeår. Det begynder i forventningen som rummer enhver erfaring vi måtte komme ud for. 'Natten er fremrykket. Dagen er nær.'

Niels GrønkJær

Salmer: 76, 88, 90 – 78, 81, 74

At tænde lys

Da forfatteren Aksel Sandemose skrev sin berømte roman ”En flygtning krydser sit spor” (1933), indførte han et nyt ord i det danske sprog, nemlig ”Janteloven”. Den indeholder ti forslag til, hvordan man kan holde hinanden nede ved hjælp af snæversyn og misundelse. Formålet er at opretholde en form for justits med hinandens adfærd, som de fleste mennesker rundt omkring i de små lokalsamfund kan føle sig trygge ved.

Da bogen udkom, vakte den ikke den store opsigt uden for Nykøbing Mors, hvor handlingen foregår. Men da den blev nyrevideret og udkom i en ny og større udgave i 1955, kom den på alles læber. Vi var på den anden side af en verdenskrig, og der var behov for at trække vejret frit og se mod nye idealer. At være imod Janteloven blev nu ”politisk korrekt”. I hvert fald teoretisk. Som bekendt følges teori og praksis ikke altid ad! Temaerne i Janteloven er dog ikke Aksel Sandemoses opfindelse. Han prøver bare at sætte ord på nogle indforståede, sociale adfærdsnormer, der sandsynligvis er lige så gamle som menneskeheden historie.

Jesus endte sit liv på jorden med at være et af Jantelovens mange ofre, og han blev ikke det sidste. Janteloven lever i bedste velgående blandt os, trods ihærdige forsøg på at udrydde den.

Alle helgens dag sang vi i kirken den smukke, gamle salme: ”Vi pløjed og vi så'de” (1782, bearbejdet af Jakob Knudsen i 1891). I tredje vers lyder det:

*Vi kan jo intet give,
som nogen ting er værd,
men tag vort stakkels hjerte,
så ringe som det er!*

Er det sådan, man skal være? Ydmyg og selvudslettende i gudfrygtig venten på det,

der kommer fra oven? Det er ikke, fordi jeg vil nedgøre en gammel, smuk salme, som vi er mange, der holder meget af. Men Jesus siger noget andet. Han siger, at man skal være sig bevidst, at man er noget værd for at kunne være noget for andre. I Matthæusevangeliet kapitel 5, vers 14-16, står der:

I er verdens lys. En by, der ligger på et bjerg, kan ikke skjules. Man tænder heller ikke et lys og sætter det under en skæppe, men i en stage, så det lyser for alle i huset. Således skal jeres lys skinne for mennesker, så de ser jeres gode gerninger og priser jeres fader, som er i himlene.

Denne tekst kan læses som en omvendt Jantelov. Jesus kom med et vigtigt budskab. Han sad ikke derhjemme og skrev selvhjælpsbøger. Han gik modigt ud blandt folk og tændte lys. Han gav af det lys, der brændte i ham selv af kærlighed til mennesker. Han vedkendte sig sit eget lys, som er en nødvendighed for at kunne give lys videre til andre. Han fortalte, at han fik kraften og modet til at gøre det, han gjorde, fra Gud. Hans ord og gerninger kostede ham livet, men sikrede ham samtidig et eftermæle, som vi alle sammen kan varme os ved i dag. Han er kærlighedens forbillede, som vi så gerne vil ligne. Men først må vi kigge ind i os selv og finde vores eget lys, før vi kan gå ud og hjælpe med at tænde andres.

I vores del af verden er vi nu gået ind i vinterhalvåret. Den mørke tid, kalder vi det. Men husk, at det er i mørket, vi bedst kan se lyset. Det er nu, vi skal hjælpe hinanden med at tænde lys.

Glædelig jul!

Hanne Bistrup

Udflugt til Fuglsang og Udby

Søndag den 24. marts – med afgang med bus kl. 10.30 (efter gudstjenesten kl. 9 i Vartov Kirke) – indbydes medlemmer af Københavns og Vartov valgmenigheder til en udflugt til Niels Skovgaard-udstillingen på Fuglsang Kunstmuseum og til Grundtvigs Mindestuer i Udby.

Professor Jes Fabricius Møller orienterer i bussen om Niels Skovgaard og om Grundtvigs Mindestuer, hvis bestyrelse han er formand for.

Buffetfrokost i cafeen i Fuglsang Kunstmuseum er inkluderet (dog ikke drikkevarer). Inkluderet er også bus, entre og rundvisninger. Deltagerpris kun 250 kr. Begrænset deltagertal.

Hurtig tilmelding tilrådes (først-til-mølle) til formanden for Københavns Valgmenighed Klaus Skovsted. Telefon 5140 9620. Mail klaus@skovsted.info.

Betaling skal ske ved tilmelding til konto 2191-6897622120 mærket med navn(e) og koden ”Fuglsang”.

Sidste frist er *15. januar 2019*.

Klaus Skovsted, Ellen Wulff, Anders Uhrskov

Det levende ord og den klassiske retorik

Ved menighedsrådet *mandag den 4. februar kl. 19.30* taler Jesper Troels Jensen.

Mange kender Grundtvigs sondring mellem det levende ord og det døde bogstav. Med udgangspunkt i forskellen mellem skriftlig og mundtlig kultur vil aftenens foredrag belyse samspillet mellem den klassiske retorik, Grundtvig og nutidens kommunikation.

Jesper Troels Jensen er direktør i *Rhetor* som rådgiver i skrivning og fremførelse af taler. Han er medlem af Københavns Valgmenighed.

Studiekreds om Grundtvig

I vinterens studiekreds læser vi dele af Ove Korsgaards fine bog *Grundtvig rundt. En guide* (Gyldendal 2018). Den udmærker sig ikke alene ved at komme godt rundt i Grundtvigs tankeverden, men også ved at sætte den i forhold til nutidige problemstillinger. Vi læser fire kapitler: Nationen, Det moderne, Oplysning, Menneskesyn. Studiekredsen finder sted følgende *tirsdage kl. 15-16.30* i præsteboligen i Vartov
opgang E: 29/1, 5/2, 19/2, 26/2.

Til første gang læses kapitlet om Nationen (side 19-41). Man behøver ikke at tilmelde sig.

Niels Grønkjær

Unge filosofiske samtaler i Vartov

Filosofi drejer sig om det man næsten kan sige sig selv. Vi fører åbne samtaler om eksistentielle livsspørgsmål: valg, angst, identitet, følelser, krop, kærlighed. Hvad mener filosoferne? Hvad tænker du?

Et oplæg – samtaler i mindre grupper – fælles drøftelse. En let servering.

Torsdag den 7. februar kl. 19.30-22: Niels Grønkjær om 'Kroppen'.

Torsdag den 21. marts kl. 19.30-22: Birgitte Kvist Poulsen om
'Medmenneskelighed'.

Sted: Vartov, indgang Farvergade 27, opgang E, 2. sal.

Det koster ikke noget. Kom og vær med.

Tilmelding sker på vores Facebookside 'Unge filosofiske samtaler i Vartov', hvor du finder vores events. Eller på mail: ng@kvvv.dk. Tilmeld dig gerne to dage før, så vi ved hvor meget kage vi skal bage.

Nanna Kvist, Margrethe Tougaard Møller, Niels Grønkjær

Kærlighed og lidelse i Bachs passioner

I marts 1829 forestår Felix Mendelssohn en epokegørende fremførelse af Johann Sebastian Bachs *Matthäus-Passion* i Berlin. Filosofen Georg Wilhelm Friedrich Hegel er blandt tilhørerne, ligesom Mendelssohn i samme periode hører Hegels forelæsninger om æstetik. Matthäuspasjonen er siden blevet betragtet som et af de helt store monumenter i europæisk musikkultur, mens Bachs *Johannes-Passion* har været mindre påagtet.

Ved menighedsrådet *mandag den 4. marts kl. 19.30* taler Niels Grønkjær om de to passioner i et religionsfilosofisk perspektiv. Hvordan er forholdet mellem kærlighed og lidelse? Hvad kan de to værker sige en nutidig lytter?

Kalender:

- Mandag den 4. februar kl. 19.30:** Menighedsmøde i Vartov
Jesper Troels Jensen: Grundtvig og retorikken
- Mandag den 4. marts kl. 19.30:** Menighedsmøde i Vartov
Niels Grønkjær: Bachs passioner
- Onsdag den 13. marts kl. 19.30:** Københavns Valgmenigheds årsmøde i Vartov
- Mandag den 29. april kl. 19.30:** Vartov Valgmenigheds årsmøde
- Lørdag den 25. maj:** Foreningens af Grundtvigske Valg- og Frimenigheders årsmøde i Sdr. Næra

Adresser

Prest: Niels Grønkjær
Løngangstræde 24, 2., 1468 København K, tlf. 33 13 30 31
e-mail: ng@kvvv.dk - hjemmeside: www.kvvv.dk

Københavns Valgmenighed

Formand:
Klaus Skovsted
Valdemars Allé 30, 2860 Søborg
Tlf. 51 40 96 20

Forretningsfører:
Ejvind Lynning
Maglestien 10, 2860 Søborg
Tlf.: 39 69 82 53 / 23 96 86 24
Bank: 2191 - 6897622120

Kirketjener:
Margrethe Tougaard Møller
Rued Langgaards Vej 18, 6.655, 2300 Kbh S
Tlf: 22 95 49 75

Organist:
Tom Ernst
Esplanaden 5B, st.tv., 1263 København K
Tlf. 33 12 69 52

For børnepasning under gudstjenester: Kontakt Signe Rørdam Thomsen på roerdam@hotmail.com

Vartov Valgmenighed

Formand:
Marianne Knudsen
Nordre Fasanvej 92, st.th., 2000 Frederiksberg
Tlf. 60 76 81 18

Forretningsfører:
Kurt Gottfredsen
Opnæsgård 57, 1. th., 2970 Hørsholm
Tlf. 31 95 63 72
Bank: 6194 - 4170277452

Kirketjener:
Agnete Veit
Store Kannikestræde 9, 1169 København K
Tlf. 40 38 55 44

Organist:
Inge Bønnerup
Peter Bangs Vej 153, 1. tv., 2000 Frederiksberg
Tlf. 33 32 68 90

Valgmenighedernes hjemmeside er www.kvvv.dk

Bladets redaktion: Niels Grønkjær (ansvarshavende), Lilly Wiberg, Søren Anker-Møller
Forsidevignet: Peter Hentze

Afsender:

Københavns og Vartov
Valgmenigheder
Løngangstræde 24, 2.
1468 København K

Gudstjenester i Vartov Kirke og Immanuelskirken*

1. januar 2019 (nytårsdag)

Vartov Kirke . . . . .kl. 16.00

6. januar (helligtrekonger)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

Nicolai Halvorsen

Korsang

13. januar (1. søndag e. helligtrekonger)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

20. januar (2. søndag e. helligtrekonger)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

Immanuelskirken . . . . .kl. 16.00

27. januar (3. søndag e. helligtrekonger)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

3. februar (4. søndag e. helligtrekonger)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

Korsang

10. februar

(sidste søndag efter helligtrekonger)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

Kirkekafe i præsteboligen

17. februar (septuagesima)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

Korsang

Vartov Kirke . . . . .kl. 16.00

24. februar (seksagesima)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

3. marts (fastelavn)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

Korsang

10. marts (1. søndag i fasten)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

17. marts (2. søndag i fasten)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

Immanuelskirken . . . . .kl. 16.00

24. marts (3. søndag i fasten)

Vartov Kirke . . . . .kl. 9.00

31. marts (midfaste)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

Karin Friis Plum

Korsang

Sommertid begynder

7. april (Mariæ bebudelse)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

14. april (palmesøndag)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

Korsang

18. april (skærtorsdag)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

19. april (langfredag)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

21. april (påskedag)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

22. april (anden påskedag)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

---

*Immanuelskirken ligger på Forhåbningsholms Allé 20, Frederiksberg.